

Bruxelles, 25. svibnja 2022.
(OR. fr)

9523/22

SOC 315
EMPL 210
ANTIDISCRIM 52
EDUC 194
SAN 319
ECOFIN 509
GENDER 70
JAI 759
COMPET 407
DIGIT 106

NAPOMENA

Od:	Predsjedništvo
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	Zapošljavanje osoba s invaliditetom – <i>rasprava o politikama</i>

Za delegacije se u prilogu nalaze smjernice predsjedništva u vezi s navedenom temom s obzirom na sastanak Vijeća EPSCO 16. lipnja 2022.

Rasprava o politikama: „Pristup osoba s invaliditetom tržištu rada”

Informativna napomena

Procjenjuje se da jedna petina stanovništva EU-a (trenutačno gotovo 87 milijuna ljudi) ima neki oblik invaliditeta. Europska unija i sve njezine države članice stranke su Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom. Na taj važan ugovor, koji je za EU stupio na snagu u siječnju 2011., uzastopno se nadovezao niz strategija, uključujući Europsku strategiju o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. potaknutu europskim stupom socijalnih prava¹.

Unatoč napretku postignutom posljednjih desetljeća, osobe s invaliditetom i dalje se suočavaju s višestrukim preprekama u pristupu svojim pravima i autonomiji. EU je predan jačanju svog djelovanja u cilju potpore tim osobama u okviru nove Europske strategije o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. Ministarska konferencija o invaliditetu, koju je organiziralo francusko predsjedništvo Vijeća Europske unije 9. ožujka 2022. u Parizu, bila je prilika za razmjenu mišljenja o poboljšanju pristupačnosti i pristupa pravima te o provedbi Europske strategije za razdoblje 2021. – 2030.

¹ U 17. načelu tog stupa ističe se da osobe s invaliditetom imaju pravo na potporu dohotku koja im omogućuje dostojan život, na usluge koje im omogućuju sudjelovanje na tržištu rada i u društvu te na radno okružje prilagođeno njihovim potrebama.

Prioritet politike Unije u području invaliditeta jest **integracija i razvoj osoba s invaliditetom na tržištu rada**. Direktivom Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. *o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje u zapošljavanju i obavljanju zanimanja* uveden je koncept **razumne prilagodbe** kojim se od poslodavaca zahtijeva da radno mjesto prilagode osobama s invaliditetom. Osim toga, člankom 27. Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom utvrđuju se prava osoba s invaliditetom u području zapošljavanja i rada, uključujući mogućnost zarađivanja za život obavljanjem posla koji su slobodno izabrale ili prihvatile na tržištu rada te u otvorenom, uključivom i pristupačnom radnom okružju.

Komisija će 2022. predstaviti paket mjera za poboljšanje izgleda osoba s invaliditetom na tržištu rada. Taj **paket mjera za zapošljavanje** vodeća je inicijativa Strategije o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030., a nacrt tog projekta predstavljen je na konferenciji 9. ožujka 2022. Cilj mu je poboljšati izgled tih osoba na tržištu rada i njime je obuhvaćeno šest područja politika, a uključuje i suradnju s Europskom mrežom javnih službi za zapošljavanje, socijalnim partnerima i organizacijama koje predstavljaju osobe s invaliditetom.

Tim mjerama usmjerit će se i podupirati uzajamno učenje o tome kako ojačati kapacitete službi za zapošljavanje i integraciju, promicati perspektive zapošljavanja s pomoću pozitivne diskriminacije i borbe protiv stereotipa, osigurati razumnu prilagodbu, zajamčiti zdravlje i sigurnost na radu i programe profesionalne rehabilitacije u slučaju kroničnih bolesti ili nesreća te razmotriti kvalitetna radna mjesta u okviru zaštićenog zapošljavanja i načine ulaska na otvoreno tržište rada. Paketom mjera države članice podupirat će se u provedbi relevantnih smjernica za zapošljavanje u okviru europskog semestra.

Na nacionalnoj razini nekoliko država članica uvelo je **pravne obveze i poticaje** za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom. Inicijative usmjerene na poslodavce uključuju obvezne pragove zapošljavanja osoba s invaliditetom, izradu godišnjih planova za raznolikost s mjerljivim ciljevima i periodičnim procjenama, financijsku potporu za razumne prilagodbe, porezne i druge financijske poticaje, posebno za MSP-ove, te uvjete za sudjelovanje u javnoj nabavi. Druge inicijative obuhvaćaju stvaranje prilagođenih radnih mjesta, posebno u području socijalnog i solidarnog gospodarstva, postupke zapošljavanja i popratne mjere prilagođene tražiteljima zaposlenja s invaliditetom.

Unatoč znatnom napretku, zapošljavanje osoba s invaliditetom u EU-u još je daleko ispod svojeg potencijala. U 2021. samo je 50,8 % osoba s invaliditetom bilo zaposleno u usporedbi sa 75 % osoba bez invaliditeta. Neaktivno je bilo 37,6 % osoba s invaliditetom u usporedbi sa 17,6 % osoba bez invaliditeta. Riziku od siromaštva i socijalne isključenosti bilo je izloženo 28,4 % osoba s invaliditetom u usporedbi sa 17,8 % osoba bez invaliditeta, a samo 29,4 % osoba s invaliditetom imalo je diplomu sekundarnog obrazovanja u usporedbi s 43,8 % osoba bez invaliditeta².

Izgradnja uključivijeg tržišta rada doprinijet će postizanju europskih ciljeva zapošljavanja do 2030. (cilj stope zaposlenosti od 78 % do 2030. utvrđen u Akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava). U kontekstu trajnog nedostatka radne snage i neravnoteža u zapošljavanju, povećanje sudjelovanja nedovoljno zastupljenih skupina na tržištu rada, kao što su osobe s invaliditetom, i dalje je važna poluga za uključiv i održiv rast i jednakost.

² Izvor: *Eurostat*

Kako bi politike zapošljavanja osoba s invaliditetom bile učinkovite, potrebno je promišljanje o konceptu invaliditeta uključenom u Konvenciju Ujedinjenih naroda i postizanje ravnoteže između općeg prava i posebnih mjera.

Niske trenutačne stope zaposlenosti mogu se objasniti s pomoću niza čimbenika, među kojima su nejednakost u pristupu obrazovanju i osposobljavanju, raširenost predrasuda o nižoj produktivnosti osoba s invaliditetom, (stvaran ili percipirani) trošak razumne prilagodbe, nedovoljno znanje o mogućoj razumnoj prilagodbi, slabo funkcioniranje ljudskih resursa u poduzećima i niža razina osposobljavanja osoba s invaliditetom u usporedbi s općim stanovništvom te poteškoće u identifikaciji osoba s invaliditetom koje posjeduju potrebne vještine.

Povećanje stope zaposlenosti osoba s invaliditetom i smanjenje razlika u odnosu na osobe bez invaliditeta i dalje je izazov za sve države članice koji zahtijeva djelovanje na nekoliko razina, osobito razvoj **pristupačnosti i razumne prilagodbe** kako bi se zadovoljile pojedinačne potrebe, **stjecanje vještina** osoba s invaliditetom u skladu s potrebama tržišta, uključujući vještine povezane sa zelenom i digitalnom tranzicijom, **ulaganje** u usluge intervencije od ranog djetinjstva, uključive i pristupačne okvire za učenje i programe cjeloživotnog učenja te poveznicu između školovanja i ulaska na tržište rada.

U tom se kontekstu predlaže da se rasprava usmjeri na dvije točke:

1. Uklanjanje prepreka zapošljavanju osoba s invaliditetom i poticanje radnog kolektiva da ih prihvati

Vjerojatnije je da će pravne obveze i poticaji za poslodavce ispuniti svoje ciljeve ako budu popraćeni pozitivnom vizijom kojom se vrednuje doprinos koju raznolikost općenito, a invaliditet konkretno, može pružiti uspješnosti.

- Kako možemo surađivati i usklađivati se sa svim dionicima, uključujući poslodavce, radne kolektive, socijalne partnere i službe za zapošljavanje i integraciju, kako bismo otklonili predrasude o takozvanom „prohibitivnom trošku” razumne prilagodbe, podigli svijest o takvim prilagodbama i pomogli poduzećima da ih uvedu?
- Kako možemo zajednički postaviti ciljeve za smanjenje razlike između stope zaposlenosti osoba s invaliditetom i osoba bez invaliditeta, kako je utvrđeno u Europskoj strategiji za prava osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.?

2. Poduzimanje učinkovitih mjera za promicanje integracije osoba s invaliditetom na tržište rada

Kada su dostupne, nove tehnologije i digitalizacija mogu ponuditi nove mogućnosti za potporu osobama s invaliditetom pri zapošljavanju tijekom cijelog života pružanjem digitalnih alata koji su ključni za njihovu autonomiju, ali i uklanjanjem prepreka njihovu osposobljavanju i zapošljavanju.

- Koji su programi potpore u tom pogledu uspostavljeni na nacionalnoj razini?
- Kako se može olakšati prijelaz sa zaštićenih radionica i osposobljavanja na konkurentno tržište rada, posebno s pomoću novih tehnologija?
- Kako Unija može poduprijeti države članice u tim područjima?
